

Asia: VN/18125/2025

Ehdotus hallituksen esitykseksi taiteen perusopetuksesta annetun lainsäädännön uudistamiseksi

1 § Taiteen perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pykälä mahdollistaa taiteen perusopetuksen kaikenikäisille oppijoille, kuten aiemminkin. Lasten ja nuorten ensisijaisuus on mainittu nykyisessä laissa taiteen perusopetuksen oppijoina. Tämä rajausta on poistettu lakiehdotuksesta. Ellei laissa ole selkeää perustetta rajata opetusta vain lapsille, aikuiset tulee huomioida oppilaaksi ottamisessa yhdenvertaisesti, jos he hakevat lasten taiteen perusopetuksen ryhmiin. Oppilaitoksen oma päätös tai opetussuunnitelma eivät riitä rajaamaan toimintaa lapsille, sillä valinta iän perusteella on mahdollista vain, jos siitä on säädetty laissa, tavoite on hyväksyttävä ja keinot oikeasuhtaisia.

Esitämme, että lasten ja nuorten oikeus taiteen perusopetukseen säilyy ensisijaisena myös uudistuksen jälkeen. Lainsäädännön (ja opetussuunnitelman perusteiden) tulee mahdollistaa opetuksen tarjoaminen ikätaso huomioiden. Paikalliset opetussuunnitelmat tulisi voida laatia erikseen lapsille/nuorille ja aikuisille, jotta oppijaksi ottaminen rajatulle ikäryhmälle on mahdollista.

3 § Opetussuunnitelma, oppimäärän mitoitus ja laajuus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti

Lakiehdotuksessa taiteen perusopetuksen yhden oppimäärän laajuudeksi esitetään 50 opintopistettä, 1000 opetustuntia. Tämä vastaa nykyisen laajan oppimäärän mitoitusta, erityisesti niissä oppilaitoksissa, joissa oppijan itsenäinen työ on osa laskennallista laajuutta. Nykyisen yleisen oppimäärän tuntimäärä kaksinkertaistuu.

Yhteen oppimäärään siirtyminen selkeyttää koulutusmuotoa. Muutoksen toteuttaminen vaatii kuitenkin lisäresursseja opetukseen ja sen hallintaan nykyisen yleisen oppimäärän viikoittaisen tuntimäärän sekä oppimäärän suorittamisen keston kasvaessa. Vapaan sivistystyön valtionosuustunteja tulisi lisätä tai muulla tavalla turvata rahoitus taiteen perusopetuksen kasvavan tuntimäärän kattamiseksi.

On syytä huomioda, että lainsäädäntöuudistus voi kaventaa taiteen perusopetuksen alueellista saavutettavuutta, koska monille oppilaitoksille oppimäärän laajuuden ja lisääntyvän hallinnollisen työn toteuttaminen näyttäytyy mahdottomana. Taiteen perusopetuksen kentän kaventuminen olisi ristiriidassa lakiuudistuksen tavoitteiden kanssa, jotka korostavat saavutettavuutta ja saatavuutta.

Esitämme oppimäärän jakamista osasuorituksiin, joista säädetään tarkemmin opetussuunnitelman perusteissa. Oppimäärän modulaarisuus sitouttaa ja motivoi oppijaa asettamaan välitavoitteita omalla polullaan. Osasuoritukset mahdollistavat myös joustavammin eri koulutuksen järjestäjien ja/tai yhteisöiden yhteistyön oppimäärän toteuttamisessa. Osasuorituksen tehtyään oppijan tulisi saada todistus ja suoritusmerkinnät KOSKI-tietovarantoon. Oppijan suostumus tulisi kysyä vasta osasuorituksen loppuvaiheessa tai sen suorittamisen jälkeen, jolloin KOSKI-kirjauksia tehtäisiin vain niiden oppijoiden opinnoista, jotka ovat oikeutettuja saamaan todistuksen.

Esitämme, että uudistuva lainsäädäntö mahdollistaisi taiteidenväliset ja monitaiteiset opinnot osana oppimäärää sekä sen osasuoritusten koostamista. Opetussuunnitelman perusteissa voidaan luoda vahva pohja monitaiteisille opintopoluille, joissa taiteen perusopetuksen opinnot nähdään paitsi syventymisenä yhteen taiteenalaan, myös laaja-alaisina osaamisen kokonaisuuksina.

4 § Kunta koulutuksen järjestäjänä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kunnille tulee turvata riittävät resurssit saavutettavan ja monipuolisen taiteen perusopetuksen järjestämiseen, kuten Tampereen kaupungin lausunnossa on tuotu esiin.

5 § Koulutuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

7 § Koulutuksen järjestämislupa

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

8 § Koulutuksen järjestämisluvan muuttaminen ja peruuttaminen

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

9 § Koulutuksen järjestäminen ja muu toiminta

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Esitämme, että 1 momenttiin lisätään maininta kansalaisopistoista, jotka eivät ole pykälässä tarkoitettuja taiteen perusopetuksen oppilaitoksia. ”Tässä laissa tarkoitettua koulutusta järjestetään taiteen perusopetuksen oppilaitoksissa, kansalaisopistoissa tai muissa oppilaitoksissa.”

Kansalaisopistot tarjoavat monilla paikkakunnilla – mahdollisesti ainoana oppilaitoksena – taiteen perusopetusta, joten niiden erillinen nimeäminen pykälätekstissä on perusteltua.

10 § Yhteistyö

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Yhteistyö koulutuksen järjestäjien välillä tukee sekä resurssien tehokasta käyttöä että toiminnan kehittämistä. Taiteen perusopetuksen toteuttaminen koulutuksen järjestäjien yhteistyönä edellyttää selkeitä toimintamalleja, riittäviä resursseja ja yhteistä sitoutumista – esimerkiksi yhteiseen opetussuunnitelmaan ja oppilashallintoon. Joustavat ja paikalliset järjestämistavat voidaan mahdollistaa linjaamalla yhteistyön muodoista opetussuunnitelman perusteissa.

11 § Vastuutehtävä

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Vastuutehtävien kautta koko taiteen perusopetuksen kenttä hyötyy pitkäjänteisestä kehittämisestä lyhytkestoisten hankerahoitusten rinnalla.

Koulutuksen järjestäjien välisen yhteistyön vahvistamiseksi tarvitaan valtakunnallista ohjausta erilaisten toimintamallien muodossa. Saavutettavuuden näkökulmasta keskeisiä kehittämiskohteita ovat mm. erilaisten oppijoiden tukeminen, alueellisen saatavuuden mallintaminen sekä pienten taiteenalojen kehittäminen verkostoyhteistyönä.

Esityksen mukainen vastuutehtäviin osoitettu rahoitus ei vaikuta riittävältä valtakunnallisten kehittämistehtävien toteuttamiseen, saati paikallisiin yhteistyö- ja kehittämistarpeisiin.

12 § Valtion rahoitus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Oppimäärän suorittaneiden oppilaiden määrä opetustuntikohtaisen valtionosuuden perusteena on ongelmallinen ja ehdotammekin, että tämä peruste poistetaan pykälästä.

Käytännön kokemuksen perusteella vain osa oppijoista saa päättötodistuksen. Tämä herättää kysymyksiä rahoitusperusteen tarkoituksenmukaisuudesta ja sen vaikutuksista oppilaitosten toimintaan.

Taiteen perusopetuksessa on kyse vapaa-ajalla tapahtuvasta opiskelusta, joka ei ole tutkintoon johtavaa. Jotta oppimäärän suorittamista voisi pitää rahoituksen perusteena ja oppijan näkökulmasta kannusteena, tulisi oppimäärän suorittamisella olla määriteltynä hyväksiluvun perusteet muissa koulutusmuodoissa. Näin ollen polku jatko-opintoihin ei perustuisi vain saavutettuun osaamiseen, vaan suoritetuilla laajoilla opinnoilla olisi selkeä asema koulutusjärjestelmässä.

Koska lain uudistuksen keskeisiä tavoitteita ovat taiteen alojen tasapuolisen kohtelun ja saavutettavuuden vahvistaminen, on tärkeää, että valtionosuuden perusteena ei huomioida paikallisissa opetussuunnitelmissa mahdollisesti määriteltäviä, oppimäärän ylittäviä tunteja. Tämä mahdollistaa valtionosuuksien oikeudenmukaisen kohdentamisen useammalle koulutuksen järjestäjälle.

13 § Henkilöstö

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Lain mukaan koulutuksen järjestäjällä tulee olla riittävästi kelpoisia opettajia, mikä on perusteltua opetuksen laadun ja jatkuvuuden kannalta.

14 § Oppilaaksi ottaminen

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Yhdenvertaisissa oppilaaksi ottamisen perusteissa tulisi voida harjoittaa positiivista erityiskohtelua mm. iän perusteella. Lasten ja nuorten ensisijaisuus tulisi lisätä myös tähän pykälään. Esityksen pykälässä sallitaan positiivinen erityiskohtelu oman kunnan asukkaille.

15 § Oppilailta perittävät maksut

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Kohtuulliset oppilasmaksut tulisi turvata kaikissa oppilaitoksissa julkisen rahoituksen turvin. Maksuhojennukset ja vapaaoppilaspaikat tuottavat saavutettavuutta taiteen perusopetukseen.

16 § Oppilaan osaamisen arviointi ja todistus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Pykälän mukaan oppimäärän suorittanut oppilas saa päättötodistuksen. Oppimäärän laajuus on määritelty 1000 opetustunniksi, mutta yksittäinen oppilas voi saada opetusta jopa 1500 tuntia. Jos oppilaiden saaman opetuksen laajuus vaihtelee, todistusten vertailtavuus kärsii mm. oppilaan siirtyessä oppilaitoksesta toiseen. Tällainen liukuma hämärtää myös opintojen hyväksilukemista ja oppilaan asemaa jatko-opinnoissa.

Opetussuunnitelman perusteissa tulisi säätää, että kaikki oppijan opintopolkuun osallistuneet koulutuksen järjestäjät ja oppilaitokset tulevat mainituiksi taiteen perusopetuksen päättötodistuksessa.

18 § Tietojensaanti- ja ilmoitusoikeus

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

19 § Koulutuksen arviointi

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Siirtymäsäännökset (lakiesityksen 22-24 §:t)

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Muutosehdotus 22 §: Esitämme, että nykyisen lain nojalla myönnetyt järjestämisluvat tulisi tarkastella ja hakea uudelleen lakiuudistuksen voimaantulon yhteydessä, jotta rahoituksella voidaan tehokkaasti tukea muutosta ja uudistuksen tavoitteita. Uudelleentarkastelu luo tasavertaiset lähtökohdat kaikille toimijoille ja mahdollistaa opetuksen sekä toimintamallien kehittämisen ajantasaisen lainsäädännön pohjalta. Tämä tukee koulutuksen laatua, yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta koko maassa sekä ehkäisee alueellisia ja toiminnallisia eroja.

Muutosehdotus 23 §: Siirtymäsäännöksessä esitetty aikataulu ei ole realistinen. Opetussuunnitelman perusteisiin on tulossa suuria muutoksia ja ne vaativat työskentelyaikaa. Esitämme opetussuunnitelmien perusteiden mukaan laadittujen opetussuunnitelmien käyttöönottoa vasta 1.8.2030 alkaen, jotta koulutuksen järjestäjillä on riittävästi aikaa valmistella muutokset.

2. Esityksen sisältämä uusi valtionrahoitusmalli. Mitä mieltä olette työryhmän esityksestä:

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Uudistus esitetään toteutettavaksi kustannusneutraalisti. Uudistuksessa esitetään rakenteellisia muutoksia, kuten siirtymistä yhteen oppimäärään, opetuksen laajentamista ja yhteistyön vahvistamista. Näiden toteuttaminen kasvattaa kustannuksia erityisesti niissä oppilaitoksissa, jotka ovat tähän asti toimineet yleisen oppimäärän puitteissa. Vaikuttaa siltä, että uudistuksen onnistunut toimeenpano edellyttää nykyistä suurempaa panostusta sekä vapaan sivistystyön että kuntien rahoitusosuuteen. Tätä tarvetta ei kuitenkaan ole esityksessä suoraan tunnistettu tai avattu.

20 § Taiteen perusopetuksen opettajan kelpoisuus

Valitse sopivin

Kannatan muutettuna

Muutosehdotus tai muu kommentti:

Lainsäädäntöesityksen mukaan taiteen perusopetuksen opettajien kelpoisuusvaatimukset on yhdistetty, jolloin kelpoisuusvaatimus vastaa yleisen oppimäärän tasoa riippumatta opetettavan oppimäärän laajuudesta. Tämä asettaa koulutuksen järjestäjille merkittävän vastuun kelpoisuuksien arvioinnista rekrytointien yhteydessä. Tilanne edellyttää huolellista harkintaa henkilöstövalinnoissa sekä selkeitä linjauksia kelpoisuusvaatimusten soveltamisesta.

Esitämme, että vakituksessa virka- tai työsuhteessa olevalla opettajalla tulisi olla asianomaisella taiteenalalla saavutetun taiteellisen tai muun ammatillisen ansioitumisen lisäksi soveltuva koulutus tai vähintään 60 opintopisteen laajuiset opettajan pedagogiset opinnot. Tuntiopettajana voisi toimia henkilö, jolla on asianomaisella taiteenalalla saavutettu taiteellinen tai muu ammatillinen ansioituneisuus.

4. Ehdotus asetukseksi taiteen perusopetuksesta. Mitä mieltä olette työryhmän ehdotuksesta:

Valitse sopivin

Kannatan

Muutosehdotus tai muu kommentti:

-

Muut kommentit ja huomiot:

Pyydämme, että kommentti aloitetaan viittaamalla työryhmän ehdotuksen lukuun, alakohtaan, kappaleeseen tai pykälään. Jos kommentti ei koske mitään tiettyä esityksen kohtaa, pyydämme, että kommentti aloitetaan sanoilla "Yleinen kommentti"

-

Saramäki Heidi
Tampereen seudun työväenopisto